

บทที่ 3

การวิเคราะห์ศัพท์

เมื่อพิจารณาคำศัพท์ทั้งภาษามลายูถิ่น ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป และ ภาษาไทยถิ่นตากใบ ที่ได้รวบรวมมาจากแบบสอบถามที่ได้ทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยพบว่ามีคำบางคำที่มีความคล้ายคลึงกันทางเสียงมาก กล่าวคือ อาจจะคล้ายคลึงกันทางด้านเสียงพยัญชนะและ/หรือเสียงสระ ซึ่งสามารถจัดเป็นรูปแปรของศัพท์เดียวกันได้ หรือในบางกรณีอาจมีการแปรรูปด้านรูปคำหรือลำดับคำ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรที่จะได้ทำการวิเคราะห์ศัพท์ของภาษาต่าง ๆ เพื่อดูว่าหน่วยย่อยแต่ละหน่วยย่อยจะมีศัพท์ใช้แทนในภาษาที่กำลังศึกษาอยู่จำนวนกี่ศัพท์ และ ศัพท์ใดบ้างเป็นรูปแปรของศัพท์เดียวกัน uly จะวิเคราะห์ทีละภาษา เริ่มจากภาษามลายูถิ่น ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป และ ภาษาไทยถิ่นตากใบ

การวิเคราะห์ศัพท์ภาษามลายูถิ่น

คำที่อาจจัดเป็นรูปแปรของศัพท์เดียวกันในภาษามลายูถิ่น ซึ่งพบในงานวิจัยนี้ จะมีการแปรรูปทางด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว หรือมากกว่าหนึ่งด้าน ดังต่อไปนี้

- ก. การแปรรูปทางด้านเสียง
- ข. การแปรรูปทางด้านรูปคำ
- ค. การแปรรูปทางด้านลำดับคำ

ก. การแปรรูปทางด้านเสียง แบ่งออกเป็น

1. ความแตกต่างในเรื่องลักษณะของเสียงพยัญชนะ

1.1 ต่างกันในเรื่องฐานกรณ์

หน่วยย่อยที่ 10	"สะตอ"	ป็อดตา	-	ก็อดตา	/p/ - /k/
หน่วยย่อยที่ 22	"ถาด"	แนกา	-	แมกา	/n/ - /m/
หน่วยย่อยที่ 33	"จันทรปราดา"	บุดแล ซาเกะ	-	บุดแล ฮาเกะ	/s/ - /h/
1.2 ต่างกันในเรื่องลักษณะการเปล่งเสียง					
หน่วยย่อยที่ 3	"กู่, ตะกอนเรียก"	ลาฮัง	-	นนาฮัง	/l/ - /n:/
หน่วยย่อยที่ 42	"ตายหน้า"	ลือเถาะฮ์ อูบู	-	นนูเถาะฮ์ อูบู	/l/ - /n:/

หน่วยอรรถที่	44	"ซึซลาด"	ตา ^๕ ระกะ	-	นา ^๕ ระกะ	/t/ - /n/
หน่วยอรรถที่	29	"แมลงหวี่"	ฮ ^๕ าพะฮี่	-	ฮ ^๕ าพะฮี่	/h/ - /ʔ/
1.3 ต่างกันในเรื่องฐานกรณ์และลักษณะการเปล่งเสียง						
หน่วยอรรถที่	19	"เกา"	ฆ ^๕ าญ	-	ฮ ^๕ าญ	/g/ - /h/
หน่วยอรรถที่	42	"ตายหน้า"	ลื่อ ^๕ เถาะฮี่ อู ^๕ บุ	-	ลื่อ ^๕ เถาะฮี่ อู ^๕ บุ	/ʔ/ - /x/
1.4 ต่างกันในเรื่องลักษณะการทำงานของเส้นเสียง						
หน่วยอรรถที่	34	"มะละกอ"	บ ^๕ ูเวาะฮี่ ปื่อ ^๕ ติ	-	บ ^๕ ูเวาะฮี่ ปื่อ ^๕ ติ	/b/ - /p/

2. ความแตกต่างในเรื่องสัทลักษณะของเสียงสระ

2.1 ต่างกันเฉพาะระดับของลิ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น

- ต่างกัน 1 ระดับ

หน่วยอรรถที่	34	"มะละกอ"	ปื่อ ^๕ เตะ	-	ปื่อ ^๕ ติ	/e/ - /i/
หน่วยอรรถที่	44	"ซึซลาด"	นา ^๕ ระกะ	-	นา ^๕ ญ	/o/ - /u/

- ต่างกัน 2 ระดับ

หน่วยอรรถที่	32	"ต้มหู"	ช ^๕ ูแบ ตื่อ ^๕ ลิ่งอ	-	ช ^๕ ูแบ ตา ^๕ ลิ่งอ	/u/ - /a/
หน่วยอรรถที่	40	"ทิ้ง"	ตา ^๕ ระฮะ	-	ตื่อ ^๕ ระฮะ	/a/ - /u/
หน่วยอรรถที่	48	"บ่อย ๆ"	ช ^๕ ูมอ	-	ช ^๕ ูมอ *	/ɔ/ - /u/

2.2 ต่างกันเฉพาะส่วนของลิ้น

หน่วยอรรถที่	10	"สะตอ"	ปื่อ ^๕ ตา	-	ปื่อ ^๕ แต	/a/ - /ɛ/
หน่วยอรรถที่	16	"รุ่ง"	แบ ^๕ งิ่ง	-	แบ ^๕ งอง	/a/ - /ɔ/
หน่วยอรรถที่	40	"ทิ้ง"	ตา ^๕ ระฮะ	-	ตื่อ ^๕ ระฮะ	/a/ - /ɔ/
หน่วยอรรถที่	34	"มะละกอ"	บ ^๕ ูเวาะฮี่ ปื่อ ^๕ ติ	-	บ ^๕ ูเวาะฮี่ บ ^๕ ูติ	/u/ - /u/
หน่วยอรรถที่	49	"อัสก้อฮ์"	ตื่อ ^๕ แม ปื่อ ^๕ ถื่อเตะฮี่	-	ตื่อ ^๕ แม บ ^๕ ูเต #	/u/ - /u/

หมายเหตุ เครื่องหมาย "#" ท้ายศัพท์ภาษาต่าง ๆ ที่ใช้แทนหน่วยอรรถ หมายถึง มีการแปรรูป แบบอื่น ๆ ร่วมด้วย

* เป็นคำยืมแบบทับศัพท์ จากคำว่า "เสมอ" ในภาษาไทยกรุงเทพฯ

2.3 ต่างกันที่ระดับของลิ้น และความเป็นนาสิก

หน่วยอรรถที่ 22	"ถาด"	<u>แม</u> กา	-	<u>เม</u> กา	/ɛ̄/- /e/
หน่วยอรรถที่ 24	"สะกิด"	<u>จ</u> วแะ	-	<u>จ</u> วิ	/ɛ̄/- /i/

3. ความแตกต่างในเรื่องการกลายเสียง สุกเสียง หรือ เพิ่มเสียง

3.1 การปรากฏหรือไม่ปรากฏของพยัญชนะท้ายของพยางค์

หน่วยอรรถที่ 49	"อัสกุอัส"	ดือแม <u>บือถือเตะ</u> ยี่	-	ดือแม <u>บ</u> เต #	/teh/ - /te/
-----------------	------------	----------------------------	---	---------------------	--------------

3.2 การลดและการเพิ่มพยางค์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.2.1 การลดพยางค์

หน่วยอรรถที่ 49	"อัสกุอัส"	ดือแม <u>บือถือเตะ</u> ยี่	-	ดือแม <u>บ</u> เต #
หน่วยอรรถที่ 8	"ลูกเนียงนก"	<u>กือถือเตะ</u> ยี่	-	<u>บ</u> วแะยี่ <u>กือเตะ</u> ยี่ #
		<u>บ</u> วแะยี่ <u>กือเตะ</u> ยี่	-	<u>ว</u> แะยี่ <u>กือเตะ</u> ยี่
หน่วยอรรถที่ 25	"มะระ"	<u>บ</u> วแะยี่ <u>บ</u> ย็อ	-	<u>ว</u> แะยี่ <u>บ</u> ย็อ
หน่วยอรรถที่ 34	"มะละกอ"	<u>บ</u> วแะยี่ <u>บ</u> ือติ	-	<u>ว</u> แะยี่ <u>บ</u> ือติ

3.2.2 การเพิ่มพยางค์

หน่วยอรรถที่ 32	"ตุ้มหู"	<u>ช</u> บแะ <u>ล</u> ึงอ	-	<u>ช</u> บแะ <u>ต</u> ือลึงอ
				<u>ช</u> บแะ <u>ต</u> าลึงอ

3.3 การกลมกลืนเสียง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.3.1 การรวม 2 พยางค์เป็น 1 พยางค์ ใตยตัดสระของ

พยางค์แรกและพยัญชนะต้นของพยางค์ถัดไป กล่าวคือ รวมพยัญชนะต้นของพยางค์แรกกับสระของพยางค์ถัดไปเป็นพยางค์เดียวกัน

หน่วยอรรถที่ 25	"มะระ"	<u>บ</u> ือถึย็อ	-	<u>บ</u> ย็อ
-----------------	--------	------------------	---	--------------

3.3.2 การรวมหน่วยคำอุปสรรคหรือหน่วยคำบุพบทที่วางไว้

หน้าคำเข้ากับพยางค์แรกของคำ แล้วยึดเสียงพยัญชนะต้นของคำให้เป็นพยัญชนะเสียงยาว (long consonant)

หน่วยอรรถที่ 3	"กู่, ตะกนเรียก"	<u>ม</u> ือนาฮัง	-	<u>น</u> นาฮัง	/mna/ - /n:a/
หน่วยอรรถที่ 5	"เที้ยว"	<u>บ</u> ือฉาแล	-	<u>ฉ</u> ฉาแล	/bɯja/ - /j:a/
หน่วยอรรถที่ 13	"หย่าขาด"	<u>บ</u> ือจือฉา	-	<u>จ</u> จือฉา	/bɯcɯ/ - /c:ɯ/
หน่วยอรรถที่ 17	"ล้อเลียน"	<u>ม</u> ืองาญิง	-	<u>ง</u> งาญิง	/mɯŋa/ - /ŋ:a/
หน่วยอรรถที่ 42	"ค้ายหน้า"	<u>ม</u> ือนือเอะยี่- <u>น</u> ือเอะยี่	-	<u>น</u> ือเอะยี่	/mɯnɯ/ - /n:ɯ/

ข. การแปรรูปทางด้านรูปคำ ได้แก่ การปรากฏหรือไม่ปรากฏของหน่วยคำ-
"บุเวาะฮ์ หรือ เวาะฮ์" ซึ่งแปลว่า "ลูก (ผล)"

หน่วยอรรถที่ 8	"ลูกเนียงนก"	กือถือคะฮ์	-	บุ <u>เวาะฮ์</u> กือคะฮ์ #
				<u>เวาะฮ์</u> กือคะฮ์ #
หน่วยอรรถที่ 10	"สะตอ"	บือตา	-	<u>เวาะฮ์</u> บือตา
หน่วยอรรถที่ 25	"มะระ"	บือยอ	-	บุ <u>เวาะฮ์</u> บือยอ
			-	<u>เวาะฮ์</u> บือยอ
หน่วยอรรถที่ 34	"มะละกอ"	บือติ	-	บุ <u>เวาะฮ์</u> บือติ
				<u>เวาะฮ์</u> บือติ

ค. การแปรรูปทางด้านลำดับคำ ได้แก่ การเรียงคำสับที่กัน
หน่วยอรรถที่ 33 "จันทรูปราคา" บูลแล ขฆานอ - ขฆานอ บูลแล

การวิเคราะห์ศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป

คำที่อาจจัดเป็นรูปแปรของศัพท์เดียวกันในภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป ซึ่งพบในงานวิจัยนี้ อาจจะมีการแปรรูปทางด้านใดด้านหนึ่งดังต่อไปนี้

- ก. การแปรรูปทางด้านเสียง
- ข. การแปรรูปทางด้านรูปคำ

ก. การแปรรูปทางด้านเสียง แบ่งออกเป็น

1. ความแตกต่างในเรื่องสัทลักษณะของเสียงสระ

1.1 ต่างกันเฉพาะระดับของลิ้น

หน่วยอรรถที่ 14	"กระจกเงา"	จ็อก	-	จก	/ɔ/ - /o/
หน่วยอรรถที่ 10	"สะตอ"	<u>โลก</u> ตอ	-	ลุกตอ	/o:/ - /u:/
หน่วยอรรถที่ 11	"เงาะ"	<u>โลก</u> เงาะ	-	ลุกเงาะ	/o:/ - /u:/
หน่วยอรรถที่ 25	"มะระ"	<u>โลก</u> มฺระ	-	ลุกมฺระ	/o:/ - /u:/
หน่วยอรรถที่ 30	"กระเถิบ"	เหยิบ	-	หยีบ	/ə/ - /a/

1.2 ต่างกันที่ส่วนของลิ้น และ ระดับของลิ้น

หน่วยอรรถที่ 46	"พิน"	พิน	-	พิน	/a/ - /i/
-----------------	-------	-----	---	-----	-----------

2. ความแตกต่างในเรื่องการเพิ่มพยางค์

หน่วยอรรถที่ 14	"กระจกเงา"	จ็อก	-	<u>ก</u> จ็อก *
หน่วยอรรถที่ 30	"กระเถิบ"	หยับ	-	<u>ก</u> หยับ
			-	<u>ช</u> ยิบ
หน่วยอรรถที่ 41	"พุดคุษ"	แหลง	-	<u>ก</u> แหลง
หน่วยอรรถที่ 45	"กระเป๋"	เป๋	-	<u>ก</u> เป๋

ข. การแปรรูปทางด้านรูปคำ ได้แก่ การปรากฏหรือไม่ปรากฏของหน่วยคำ "โลก หรือ ลูก"

หน่วยอรรถที่ 25	"มะระ"	มฺระ	-	<u>ล</u> กมฺระ
			-	<u>ล</u> กมฺระ

การวิเคราะห์ศัพท์ภาษาไทยถิ่นตากบ

คำที่อาจจัดเป็นรูปแปรของศัพท์เดียวกันในภาษาไทยถิ่นตากบ ซึ่งพบในงานวิจัยนี้ จะมีการแปรรูปทางด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว หรือมากกว่าหนึ่งด้านดังต่อไปนี้

- ก. การแปรรูปทางด้านเสียง
- ข. การแปรรูปทางด้านรูปคำ

ก. การแปรรูปทางด้านเสียง

1. ความแตกต่างในเรื่องสัทลักษณะของเสียงพยัญชนะ

1.1 ต่างกันในเรื่องฐานกรณ์

หน่วยอรรถที่ 24	"สะกิด"	<u>ก</u> อหลิด	-	<u>ต</u> หลิด #	/k/ - /t/
		<u>ก</u> อหลิด	-	<u>ก</u> อหลิก	/t/ - /k/
		<u>ก</u> อหลิก	-	<u>จ</u> หลิก #	/k/ - /c/
หน่วยอรรถที่ 15	"รีบเร่ง"	<u>ก</u> อด่วน	-	<u>จ</u> อด่วน #	/k/ - /c/

* การเติมพยางค์ "กือ" ไว้หน้าศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป จะพบในกรณีที่ใช้ภาษาไทยถิ่นตากบในชีวิตประจำวัน ยืมคำภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไปเข้ามาใช้ ซึ่งกรณีดังกล่าวพบในบริเวณอำเภอตากบ จังหวัดนราธิวาส

	1.2	ต่างกันในเรื่องลักษณะการเปล่งเสียง		
หน่วยอรรถที่ 29	"แมลงหวี่"	แมง <u>หมี</u>	-	แมง <u>บี้</u> /m/ - /b/
	1.3	ต่างกันในเรื่องฐานกรณ์และลักษณะการเปล่งเสียง		
หน่วยอรรถที่ 21	"ตะกร้า"	กือ <u>แจ</u> ง	-	กะ <u>แส</u> ง # /c/ - /s/
	1.4	ต่างกันในเรื่องฐานกรณ์และการพ่นลม		
หน่วยอรรถที่ 16	"จิ้ง"	เป็ <u>อะ</u>	-	เค <u>อะ</u> /p/ - /kh/
	1.5	ต่างกันในเรื่องลักษณะการทำงานของเส้นเสียงและการพ่นลม		
หน่วยอรรถที่ 46	"พีน"	ปะ <u>หลี</u> อน	-	พะ <u>หลี</u> อน /b/ - /ph/

2. ความแตกต่างในเรื่องสีวลักษณะของเสียงสระ

2.1 สระเดี่ยว-สระเดี่ยว

2.1.1 ต่างกันเฉพาะระดับของลิ้น

หน่วยอรรถที่ 46	"พีน"	ปะ <u>หลี</u> อน	-	ปะ <u>หลี</u> อน /u/ - /a/ พะ <u>หลี</u> อน # /u/ - /a/
-----------------	-------	------------------	---	--

2.1.2 ต่างกันเฉพาะส่วนของลิ้น

หน่วยอรรถที่ 24	"สะกิด"	กือ <u>หลิ</u> ก	-	จู <u>หลิ</u> ก # /u:/ - /u:/
-----------------	---------	------------------	---	-------------------------------

2.1.3 ต่างกันที่ระดับของลิ้น และ ความสั้น-ยาวของสระ

หน่วยอรรถที่ 10	"สะตอ"	โ <u>ลก</u> กือ <u>ตัย</u>	-	โ <u>ลก</u> กะ <u>ตัย</u> /u:/ - /a/
หน่วยอรรถที่ 12	"พริกขี้หนู"	โ <u>ลก</u> กือ <u>จิ้น</u>	-	โ <u>ลก</u> กะ <u>จิ้น</u> /u:/ - /a/
หน่วยอรรถที่ 15	"รีบเร่ง"	กือ <u>ด่ว</u> น	-	จะ <u>ด่ว</u> น # /u:/ - /a/
หน่วยอรรถที่ 21	"ตะกร้า"	กือ <u>แจ</u> ง	-	กะ <u>แส</u> ง # /u:/ - /a/
หน่วยอรรถที่ 24	"สะกิด"	กือ <u>หลิ</u> ด	-	ตะ <u>หลิ</u> ด # /u:/ - /a/

2.2 สระเดี่ยว-สระประสม

2.2.1 สระเดี่ยวมีตำแหน่งที่เกิดอยู่ในเส้นทางการเคลื่อนที่ของลิ้นในการออกเสียงสระประสม

หน่วยอรรถที่ 32	"ตุ้มหู"	มื่อ <u>หู่</u>	-	มื่อ <u>หู่</u> /ai/ - /e:/
-----------------	----------	-----------------	---	-----------------------------

3. ความแตกต่างในเรื่องการกลายเสียง หรือ การสูญเสียงเพิ่มเสียง

3.1 การลดและการเพิ่มพยางค์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.1.1 การลดพยางค์

หน่วยอรรถที่ 37	"ท้องอืด"	สือ <u>หนะ</u> พุง	-	หนะ <u>พุง</u>
-----------------	-----------	--------------------	---	----------------

หน่วยอรรถที่ 49	"อัสกุอัส"	ใช้ <u>ฝัก</u> ดอก	-	ใช้ <u>ดอก</u>
		ใช้ <u>ฝัก</u> ดอก	-	ใช้ <u>ฝัก</u> ดอก

3.1.2 การเพิ่มพยางค์

หน่วยอรรถที่ 7	"มัน <u>ซึ</u> หนุ"	(หัว)มัน <u>หลิง</u>	-	มัน <u>กือ</u> หลิง #
หน่วยอรรถที่ 11	"เงาะ"	โกล <u>พลวน</u>	-	โกล <u>กือ</u> พลวน
หน่วยอรรถที่ 30	"กระ <u>เถิบ</u> "	ถือ <u>ด</u>	-	<u>กือ</u> ถือ <u>ด</u>

ข. การแปรรูปทางด้านรูปคำ ได้แก่ การปรากฏหรือไม่ปรากฏของหน่วยคำ "หัว" และ "สี"

หน่วยอรรถที่ 7	"มัน <u>ซึ</u> หนุ"	มัน <u>กือ</u> หลิง	-	<u>หัว</u> มัน <u>หลิง</u> #
หน่วยอรรถที่ 26	"สี <u>ม่วง</u> "	หน่วย <u>ปราง</u>	-	<u>สี</u> หน่วย <u>ปราง</u>